

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาแนวทางการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพสำหรับสถานศึกษาปฐมวัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ บนพื้นฐานทฤษฎีพหุปัญญา ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารโรงเรียน สถาปนิก และผู้สนใจ ในการนำข้อมูลจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการเลือกที่ตั้งและการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียนอนุบาลได้อย่างเหมาะสม เพื่อเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และส่งเสริมด้านคุณภาพชีวิตให้กับเยาวชนของชาติต่อไปในอนาคต เนื่องจากตามหลักพหุปัญญา การจัดสภาพแวดล้อมกายภาพในโรงเรียน มีผลต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ทั้ง 8 ด้านของเด็กปฐมวัย แต่ยังไม่ได้มีการศึกษา และพัฒนาให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้มี 4 ประการหลัก ได้แก่ 1) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีพหุปัญญา เพื่อกำหนดเกณฑ์ของการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพเบื้องต้นที่สอดคล้องกับหลักพหุปัญญาทั้ง 8 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านภาษา ด้านตรรกะคณิตศาสตร์ ด้านศิลปะมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษย์สัมพันธ์ ด้านการเข้าใจตนเอง และด้านธรรมชาติวิทยา 2) ศึกษารวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนอนุบาล เกี่ยวกับลักษณะสภาพแวดล้อมกายภาพในแต่ละโรงเรียน รูปแบบการใช้พื้นที่ หลักสูตรการเรียนการสอน รวมถึงวิเคราะห์ผลทางสถิติจากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และแบบสอบถามครู ผู้ปกครอง เพื่อวิเคราะห์ผลจากการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างเกณฑ์การออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพเบื้องต้นในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กับความพร้อมด้านต่าง ๆ ของเด็กหลังเข้าเรียน ตามความคิดเห็นของครู และผู้ปกครอง 3) สรุปแนวทางการเลือกที่ตั้งและแนวทางการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพสำหรับสถานศึกษาปฐมวัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้บนพื้นฐานทฤษฎีพหุปัญญา 4) ออกแบบสถานศึกษาปฐมวัย

งานวิจัยนี้ใช้การเก็บข้อมูลจากกรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 โรงเรียน ซึ่งทั้งหมดได้ผ่านการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้อมาวิเคราะห์เชื่อมโยงระหว่างข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาพแวดล้อมกายภาพของโรงเรียน หลักสูตรการเรียนการสอน และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู รวมถึงข้อมูลจากแบบสอบถามครู ผู้ปกครอง เพื่อให้ได้ลักษณะสภาพแวดล้อมกายภาพของโรงเรียนที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กอนุบาล ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ลักษณะสภาพแวดล้อมกายภาพที่มีผลต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กมากที่สุด คือ การจัดพื้นที่เรียนรู้ด้านธรรมชาติ

และพบว่า การจัดพื้นที่สีเขียวควรอยู่ในตำแหน่งด้านหน้าหรือด้านข้างโรงเรียน มากกว่าการจัดให้อยู่บริเวณที่เด็กรับรู้ได้ยาก เช่น ด้านหลังของโรงเรียน ส่วนหลักการเลือกที่ตั้งที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษาปฐมวัยนั้น ควรตั้งอยู่ในเขตที่พักอาศัย มีบริบทที่สงบ อากาศบริสุทธิ์เหมาะแก่การเรียนรู้ของเด็ก และอยู่ในบริเวณที่เข้าถึงได้โดยง่าย และในส่วนสรุปเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมประเภทสถานศึกษาปฐมวัยที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ นั้น โดยภาพรวมควรมีลักษณะ 4 ประการหลัก ได้แก่ 1) พื้นที่เรียนรู้ควรมีความหลากหลาย 2) พื้นที่ในโรงเรียนและห้องเรียนควรมีลักษณะโปร่งโล่ง สบาย 3) ควรมีการออกแบบสัดส่วนพื้นที่หรืออุปกรณ์การเรียนในห้องเรียน ในขนาดที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาล 4) พื้นที่สำหรับการเรียนรู้ต่าง ๆ ในโรงเรียนอนุบาลควรมีอิสระสำหรับเด็ก สามารถปรับเปลี่ยนได้ไม่ตายตัว